

Fizika doga 2

Az áramerősség

- Jele: I
- $I = Q/t$ illetve P/U
- Mértékegysége: A

Feszültség

- Jele: U
- Mértékegysége: V
- $U = P/I, W/Q$

Ellenállás

- Jele: R
- Mértékegység: Ω (görög nagy omega)
- $R = U/I - \Omega = V/A$

Fémes vezetők ellenállása-fajlagos ellenállás

- Egyenesen arányos a vezető l hosszával - Fordítottan arányos a vezető A keresztmetszetével
- Függ a vezető anyagi minőségétől
- $R = \rho * l/A$ ahol ρ a vezető anyagára jellemző arányossági tényező, a fajlagos ellenállás.
- $\rho = \Omega m$
- Pl réz fajlagos ellenállása: $1,78 \cdot 10^{-6} \Omega m$

Az elektromos áram munkája és hőhatása

- Munka jele: W
- $W = U \cdot (\Delta t)$
- Mértékegysége: J --> $J = V \cdot A \cdot s$

- A munka egyenlő a fogyasztó által környezetének leadott Q_{le} hővel.
- Tehát $Q_{le} = U \cdot I \cdot t$

Teljesítmény

- Jele: P
- Mértékegysége: W
- $P = W/t = U \cdot I$
- Egyenáram esetén:
  - $P = U \cdot I$ ($P = U^2 / R$)
  - $W = V \cdot A$ (tehát VA)
  - $P = W$ (watt) $\rightarrow 1W = 1VA$

Fogyasztók kapcsolása

Soros:

- Az áramerősségek megegyeznek ($I = I_1 = I_2$)
- A feszültségek összeadódnak ($U = U_1 + U_2$)
- R_e = soros eredő ellenállás ($R_e = R_1 + R_2$) tehát egyenlő a részellenállások összegével
- Az áram feszültsége az ellenállások arányában eloszlik a fogyasztókon
- $U_1/R_1 = U_2/R_2$
  - $U_1/U_2 = R_1/R_2$

Párhuzamos:

- $I_1 + I_2 + I_3 = I_4 + I_5$
- Befolyó áramerősség összege == kifolyó áramerősség összegével
- $U = U_1 = U_2 = U_3$
- $U/R_e = U/R_1 + U/R_2 + U/R_3$
  - $1/R_e = 1/R_1 + 1/R_2 + 1/R_3$
  - $R_1 \cdot I_1 = R_2 \cdot I_2 = R_3 \cdot I_3$ (fordított arányos)

Mérőműszerek mérőhatásának kiterjesztése

- Ideális ampermérő: $R_a \ll R$
- Ideális voltmérő: $R_v \gg R$

Ampermérő kiterjesztése

- R_s = szériás ellenállás
- $U_a = U R_s$
- $R_a \neq R_s (n-1) \cdot I$
- $R_s = R_a / (n-1)$

Ideális voltmérő kiterjesztése

- R_e = párhuzamos ellenállás
- $I_v = I_{re}$
- $U/R_v = (n-1) \cdot U/R_e$
- $R_e = (n-1) \cdot R_v$

Áramforrás belső ellenállása

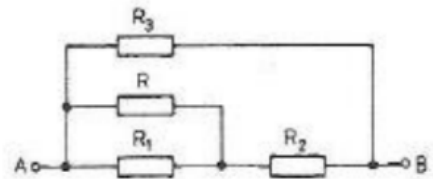
Ohm Törvény teljes áramkörre

- $R_\beta \ll R_k$ (fogyasztó)
- $U_0 = U_\beta + U_k$ (üresjáratú feszültség)
- OHM törvénye teljes áramkörre:
  - $U_0 = I R_k + I R_\beta$
  - $I = U_0 / (R_k + R_\beta)$
- Üresjáratú feszültség = $U_k = U_0$ ha nincs fogyasztó
  - $I = 0$
  - $R_\beta = 0$
- Rövid zár esete
  - $U_k = 0$
  - $I_{\max} = U_0 / R_\beta$
  - $U_\beta = U_0$
- Kapocsfeszültség

- $U_k = U_0 - I \cdot R_\beta$

Feladatok

1064. Mekkora az R ellenállás, ha $R_1 = 10 \Omega$, $R_2 = 25 \Omega$, $R_3 = 30 \Omega$ és a rendszer eredő ellenállása 15Ω ?
($R = 10 \Omega$)

$$\frac{1}{R_2} = \frac{1}{R_3} + \frac{1}{R_{12}} \quad \leftarrow \text{PH}$$

$$R_{12} = 30$$

$$R_{12} = R_1 + R_2 \quad \leftarrow \text{SOR}$$

$$30 = R_1 + 25$$

$$R_{12} = 5$$

$$\frac{1}{R_{12}} = \frac{1}{R_0} + \frac{1}{R_1}$$

$$R_0 = 10 \quad \checkmark$$